

Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego

Szkoły Podstawowej
nr 48 im. Generała Oswalda Franka
w Poznaniu

Spis treści

I. Adresaci WSDZ:.....	3
II. Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego	3
III. Podstawy prawne regulujące funkcjonowanie WSDZ:.....	4
IV. Cele WSDZ	4
V. Zadania realizowane w ramach pracy z adresatami WSDZ	4
VI. Praca z uczniami – obszary	5
VII. Treści programowe wynikające z Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego	7
VIII. Przykładowe metody i formy pracy z uczniami.....	11
IX. Realizacja doradztwa zawodowego	12
X. Ewaluacja realizacji programu doradztwa zawodowego w danym roku szkolnym	13

I. Adresaci WSDZ:

uczniowie, nauczyciele oraz rodzice.

II. Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego określa działania podejmowane przez szkołę, mające na celu przygotowanie młodzieży do planowania kariery edukacyjno-zawodowej poprzez włączenie w program wychowawczy szkoły rodziców oraz innych osób, grup i instytucji. Działania te posiadają formę wieloletniego programu oraz są realizowane już na etapie edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, kiedy to obejmują preorientację zawodową, mającą na celu wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień. Działania w zakresie doradztwa zawodowego w klasach I–VI szkół podstawowych obejmują orientację zawodową, która ma na celu zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień. Najistotniejsze natomiast są działania podjęte w klasach VII-VIII, przypadających na specyficzny okres rozwojowy, który związany jest ze zmiennymi przeżyciami emocjonalnymi uczniów i często nierealnymi wyobrażeniami o sobie oraz swojej przyszłości zawodowej. Na okres ten przypada tzw. faza wzrostu i poszukiwań, która związana jest szczególnie z budowaniem własnej tożsamości, nadmiernym krytycyzmem względem siebie i innych oraz dużą podatnością na wpływ i sugestie otoczenia, co może skutkować podjęciem nietrafnej decyzji. W klasach VII-VIII zajęcia z doradztwa zawodowego mają na celu wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy.

Ważne jest, aby doradztwo zawodowe było nieodłączną częścią programu wychowawczego szkoły i służyło prawidłowemu rozpoznaniu przez ucznia swojego potencjału edukacyjno-zawodowego oraz rozwijaniu jego tożsamości grupowej jako ważnego elementu funkcjonowania społecznego.

III. Podstawy prawne regulujące funkcjonowanie WSDZ:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1487)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z dnia 2 grudnia 2010 r.) Na podstawie art. 71 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do publicznych, przedszkoli, szkół oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych. Na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, z późn. zm.).

IV. Cele WSDZ

1. Rozpoznanie i kształtowanie przez uczniów właściwych przekonań, wartości oraz postaw wobec szkoły, rynku pracy i pracy zawodowej.
2. Tworzenie czynników zewnętrznych decydujących o trafnych decyzjach edukacyjno-zawodowych uczniów tak, by wpływały na czynniki wewnętrzne związane z tymi decyzjami.

V. Zadania realizowane w ramach pracy z adresatami WSDZ

1) Uczniowie:

- a) rozwijanie umiejętności interpersonalnych (w zakresie efektywnej komunikacji interpersonalnej, współpracy w grupie, dyskusowania, rozwiązywania konfliktów itp.);
- b) diagnoza i profilaktyka niedostosowania społecznego (uczniowie z rodzin dysfunkcyjnych, drugorocznicy, z zaburzeniami zachowania np. ADHD, agresja, autodestrukcja, zaburzenia emocjonalne) ;

c) praca z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (uczniowie wybitnie zdolni, uczniowie z zaburzeniami w uczeniu się oraz z zaburzeniami zachowania, zaburzeniami emocjonalnymi);

d) rozpoznanie predyspozycji zawodowych i przygotowanie młodzieży do wyboru drogi edukacyjno-zawodowej oraz wyboru zawodu dla rozwoju osobowości i przyszłości;

e) stworzenie klasowego bilansu zysków i ewentualnych strat z realizacji Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego.

2) Rodzice:

a) wspomaganie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci;

b) wsparcie merytoryczne i metodyczne;

c) określenie oczekiwań względem uczniów i ich rodziców;

d) stworzenie bilansu zysków i strat wynikających z uczestnictwa w Wewnętrznszkolnym Systemie Doradztwa Zawodowego.

3) Nauczyciele:

a) realizowanie zadań zawartych w programie Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego;

b) współpraca z rodzicami i osobą odpowiedzialną za realizację Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego;

c) współpraca z instytucjami zewnętrznymi;

d) wspomaganie uczniów w procesie podejmowania decyzji edukacyjno – zawodowych;

e) tworzenie i uczestnictwo w zespołach samokształceniowych;

f) przeprowadzenie diagnozy środowiska klasowego/szkolnego.

VI. Praca z uczniami – obszary

1. Samopoznanie – rozwijanie samoświadomości (kim jestem, a kim chcę być?):

1) zainteresowania edukacyjne (dotyczące przedmiotów szkolnych);

2) zainteresowania zawodowe (dotyczące poszczególnych grup zawodów, różnorodność zainteresowań, a mobilność zawodowa);

3) umiejętności, uzdolnienia, talenty (uświadomienie różnicy między zainteresowaniami a uzdolnieniami – nauczanie ich rozpoznawania);

4) osobowość (typy osobowości zawodowej);

5) temperament w kontekście różnych zawodów;

6) stan zdrowia na tle wymagań zdrowotnych poszczególnych grup zawodów;
7) obraz własnej osoby - samoocena (adekwatna, zaniżona, zawyżona);
8) wartości (uświadomienie posiadanego systemu wartości i rozwijanie umiejętności wykorzystania ich przy dokonywaniu ważnych decyzji);

9) przekonania (rozwijanie świadomości własnych przekonań i ich wpływu na planowanie ścieżki edukacyjnej).

2. Rozwijanie umiejętności społecznych:

1) współpraca w grupie (świadomość ról grupowych i zasady pracy w grupie);
2) komunikacja – style komunikowania się (teoria w praktyce);
3) radzenie sobie w sytuacjach trudnych – porażki w realizacji planów edukacyjnych (reorientacja zawodowa w przypadku dokonania niewłaściwego wyboru zawodu);

4) podejmowanie decyzji w kontekście JA (umiejętności, trudności /ograniczenia, plany/marzenia) a ŚWIAT ZEWNĘTRZNY (wyzwania rynku pracy, oferta edukacyjna, wymogi rekrutacyjne, wymagania psychologiczne poszczególnych zawodów);

5) uświadomienie odpowiedzialności ucznia za własny rozwój (rozwijanie poczucia sprawstwa i wewnątrzsterowności);

6) autoprezentacja (wykorzystanie świadomości swojego potencjału w praktyce – umiejętność prezentacji siebie);

7) asertywność (obrona własnych przekonań, wartości i granic – jako jeden z ważnych aspektów uczestnictwa w grupie);

8) wyszukiwanie i przetwarzanie informacji przydatnych do planowania kariery oraz korzystanie z dostępnych źródeł pomocy doradczej (informatory, strony internetowe – m.in. szczegółowa charakterystyka poszczególnych klas zawodów, elektroniczny informator).

VII. Treści programowe wynikające z Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego

A) Oddziały przedszkolne w szkole podstawowej

1. Poznanie siebie

Dziecko:

1.1 określa, co lubi robić;

1.2 podaje przykłady różnych zainteresowań;

1.3 określa, co robi dobrze;

1.4 podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Dziecko:

2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;

2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które

wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;

2.3 wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko

uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;

2.4 podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy

i niekonwencjonalny;

2.5 opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Dziecko:

3.1 nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);

3.2 nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Dziecko:

4.1 opowiada, kim chciałoby zostać;

4.2 na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczych

czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;

4.3 podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej.

B) Klasy I-III szkoły podstawowej

1. Poznanie siebie

Uczeń:

1.1 opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;

1.2 prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;

1.3 podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;

1.4 podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;

1.5 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;

2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;

2.3 opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;

2.4 omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;

2.5 opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;

2.6 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

3.1 uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;

3.2 wskazuje treści, których lubi się uczyć;

3.3 wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

4.1 opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;

4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;

4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

C) Klasy IV-VI szkoły podstawowej

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

1.1 określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;

1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;

1.3 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;

1.4 prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

Dziennik Ustaw – 6 – Poz. 1675

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

2.1 wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;

2.2 opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;

2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;

2.4 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;

2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

3.1 wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;

3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;

3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

4.1 opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;

4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;

4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

D) Klasy VII-VIII szkoły podstawowej

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

1.1 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;

1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);

1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;

1.4 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;

1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;

1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;

1.7 określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;

2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;

2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;

2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;

2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;

2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;

2.7 dokonuje autoprezentacji.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

3.1 analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem

możliwości dalszego kształcenia, korzystając

z dostępnych źródeł informacji;

3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;

3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;

3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;

4.2 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;

4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;

4.4 planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

VIII. Przykładowe metody i formy pracy z uczniami

1. Ankiety, kwestionariusze;

2. Pogadanki;

3. Prasówki (tematyka łącząca wiedzę przedmiotową z zagadnieniami rynku pracy);

4. Zajęcia warsztatowe;

5. Prezentacje multimedialne;

6. Konkursy zawodoznawcze;

7. Konkursy wiedzy o szkołach;

8. Spotkania z przedstawicielami instytucji doradczych;

9. Spotkania z przedstawicielami pracodawców (określenie oczekiwań pracodawców);

10. Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów (rodzice);

11. Powiązanie treści programowych przedmiotu ze światem zawodów (nauczyciel – ciekawostka/hasło, uczeń – poszukiwanie szczegółowych informacji, nauczyciel – weryfikacja);

12. Szkolne wycieczki tematyczne;

13. Organizowanie Dnia Doradztwa Zawodowego w szkole w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery;

14. Zajęcia socjoterapeutyczne i zajęcia wspierające.

IX. Realizacja doradztwa zawodowego

1) W oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego na zajęciach edukacyjnych prowadzonych zgodnie z przyjętymi programami wychowania przedszkolnego;

2) w klasach I–VI szkół podstawowych na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 1 Ustawy o prawie oświatowym z dnia 14 grudnia 2016 roku, a także na zajęciach związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz na zajęciach z nauczycielem wychowawcą;

3) w klasach VII i VIII szkół podstawowych na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego oraz na zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 7 ustawy o prawie oświatowym z dnia 14 grudnia 2016 roku.

Ponadto w przedszkolach, szkołach podstawowych w ramach wizyt zawodoznawczych, które mają na celu poznanie przez dzieci, uczniów i słuchaczy środowiska pracy w wybranych zawodach, organizowanych u pracodawców, w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe lub w placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 4 ustawy.

X. Wybrane ewaluacje realizacji programu doradztwa zawodowego w danym roku szkolnym

- a) przeprowadzenie ankiet ewaluacyjnych wśród beneficjentów,
- b) badania losów absolwentów,
- c) monitorowanie poziomu efektywności dotyczącego realizacji zagadnień zawodoznawczych w ramach poszczególnych przedmiotów szkolnych,
- d) rozmowy indywidualne,
- e) zbieranie wskazówek, pomysłów od realizatorów i beneficjentów dotyczących możliwości udoskonalenia Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego.

Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego opracowała mgr Adrianna Olejarka